12/12/2021

Αφιέρωμα στην Προεδρική Φρουρά που κλείνει σήμερα 153 χρόνια ζωής

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Η Προεδρική Φρουρά έχει ιστορία περισσότερο από έναν αιώνα. Ιδρύθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 1868 ως μάχιμο και συνάμα τελετουργικό Άγημα. Σταδιακά ο ρόλος της μετατράπηκε σε αποκλειστικά τελετουργικό, γνώρισμα που μπορεί να θεωρηθεί ότι υποδηλώνεται και από τις σταδιακές της ονομασίες: Ανακτορική Φρουρά, Φρουρά Σημαίας, Φρουρά Μνημείου Αγνώστου Στρατιώτη, Βασιλική Φρουρά και τέλος Προεδρική Φρουρά, από το 1974 μετά την αποκατάσταση της Δημοκρατίας.

Το Στρατόπεδο στο οποίο εδρεύει η Προεδρική Φρουρά παραμένει στην ίδια θέση από την αρχή της ιδρύσεώς της. Βρίσκεται κοντά στο σημερινό Προεδρικό Μέγαρο (πρώην Ανάκτορα) επί της οδού Ηρώδου Αττικού και φέρει τιμητικά το όνομα του Σουλιώτη οπλαρχηγού και ήρωα της Επανάστασης του 1821 Γεώργιου Τζαβέλλα.

Σήμερα η Προεδρική Φρουρά έχει τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

Την εγκατάσταση τιμητικών φρουρών όλο το 24ωρο στο Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη, στο Προεδρικό Μέγαρο και στην Πύλη Στρατοπέδου της Προεδρικής

Φρουράς.
Την επίσημη έπαρση και υποστολή της σημαίας στον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης.
Την απόδοση τιμών στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και σε αρχηγούς Ξένων Κρατών.
Την απόδοση τιμών στους πρεσβευτές ξένων κρατών κατά τη διάρκεια επίδοσης διαπιστευτηρίων στον Πρόεδρο.
Συμμετοχή των Ευζώνων στους εθνικούς αγώνες
Την Ευζωνική στολή, έτσι όπως την ξέρουμε σήμερα, τη βλέπουμε, σε πίνακες της περιόδου της Τουρκοκρατίας (1453-1821), να τη φορούν οι αρματωλοί και οι κλέφτες. Ο τσολιάς, με την φουστανέλα και το τσαρούχι, γίνεται σύμβολο της Εθνεγερσίας. Μετά την Επανάσταση του 1821 η στολή του Εύζωνα καθιερώνεται επίσημα σαν Εθνική ενδυμασία όλων των οπλαρχηγών και αγωνιστών της επαναστάσεως.

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο τα Συντάγματα Ευζώνων αναδιοργανώθηκαν και συγκροτήθηκαν σε σύγχρονες Μονάδες Πεζικού μέσα στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας μας.

Η Ευζωνική στολή
Η στολή των Ευζώνων έχει μακρά ιστορία. Ο τύπος της αρχίζει να διαμορφώνεται από την εποχή του Ομήρου με τους “καλά-ζωσμένους” μαχητές που ονομάζοντας Εύζωνες (ευ-ζώνες) και ολοκληρώνεται κατά τους χρόνους της τουρκοκρατίας σε συγκεκριμένο τύπο στολής, με τη φουστανελά και το τσαρούχι. Απ’ο το 1821 και μετά η ευζωνική στολή καθιερώθηκε ως επίσημη Εθνική ενδυμασία.

Η κατασκευή της Ευζωνικής στολής δεν είναι μια απλή διαδικασία. Απαιτεί γνώσεις, πείρα εκ μέρους των κατασκευαστών, πολύ χρόνο και μεγάλο κόστος. Οι στολές είναι εξ’ ολοκλήρου χειροποίητες. Υπάρχουν δυο τύποι στολής: αυτή του αξιωματικού και εκείνη του οπλίτου και διακρίνεται σε χειμερινή και θερινή.

Τα κυρίως μέρη της ευζωνικής στολής είναι:

Ο σκούφος (φάριο), φτιαγμένο από κόκκινη τσόχα. Ο σκούφος φέρει μια μεταξωτή μαύρη φούντα.
Το πουκάμισο (υποδήτης), λευκό με μεγάλο άνοιγμα μανικιών.
Το γιλέκο (φέρμελη), με κέντημα σπάνιας χειροποίητης τεχνικής. Το κέντημα του γιλέκου, με λευκά ή επίχρυσα νήματα, έχει διάφορα σχέδια μεγάλης παραδοσιακής και λαογραφικής σημασίας.
Η φουστανέλλα, από λευκό ύφασμα 30 μέτρων. Οι δίπλες (πιέτες) της φουστανέλας είναι 400, όσα δηλαδή και τα χρόνια της τουρκοκρατίας.
Η περισκελίδα, το μακρύ κόκκινο παντελόνι των αξιωματικών και οι μάλλινες λευκές κάλτσες των Ευζώνων

Η ζώνη με τις φυσιγγιοθήκες της.
Οι επικνημίδες (καλτσοδέτες), μαύρου χρώματος για τους Εύζωνες και μπλε για τους Αξιωματικούς.
Εκτός από τα παραπάνω μέρη της στολής, που είναι κοινά στους Εύζωνες και τους αξιωματικούς, υπάρχουν ακόμη:

Τα τουζλούκια (περικνημίδες), τα σταβάλια (μποτάκια κόκκινα) και η σπάθα του 1821 για τους Αξιωματικούς.
Ο ανάσπαστος (εσωτερική ζώνη που κρατά σταθερά τις κάλτσες στη θέση τους) και τα κρόσια (μπλε και άσπρου χρώματος κορδόνια, δηλαδή τα Εθνικά χρώματα της Σημαίας μας) και τα παραδοσιακά τσαρούχια για τους Εύζωνες. Τα τσαρούχια είναι εξ' ολοκλήρου χειροποίητα από σκληρό κόκκινο δέρμα και σόλα οπλισμένη με 60 καρφιά. Το ζευγάρι ζυγίζει περίπου τρία κιλά. Η μύτη του τσαρουχιού καταλήγει σε μια αιχμηρή προεξοχή που καλύπτεται από μια όμορφη, μαύρη φούντα.
Η Προεδρική Φρουρά εκτός από την Ευζωνική, τηρεί και την Κρητική στολή με την χαρακτηριστική της βράκα και το ζωσμένο στη μέση μαχαίρι. Η Κρητική στολή φοριέται τιμητικά από τους άνδρες σε ορισμένες επίσημες εθιμοτυπικές εκδηλώσεις. Με τον τρόπο αυτό στην Προεδρική Φρουρά αντιπροσωπεύονται όχι μόνο οι στεριανοί αλλά και οι νησιώτες. Έτσι η μεν Ευζωνική στολή αντιπροσωπεύει το μαχητή του Ηπειρωτικού χώρου, ενώ η Κρητική το μαχητή του Νησιωτικού Ελληνικού χώρου. Πρόσφατα στην προεδρική φρουρά έχει προστεθεί τιμητικά και η παραδοσιακή στολή του Πόντου.

Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη
Το 1925 υιοθετήθηκε και στην Ελλάδα η ιδέα ανέγερσης Μνημείου για τον Άγνωστο Στρατιώτη, ιδέα την οποία πρώτοι είχαν προτείνει και εφαρμόσει οι Γάλλοι μετά τη λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Το 1926, κατόπιν σχετικού νόμου, προκηρύχθηκε Πανελλήνιος Διαγωνισμός για τη σύνταξη μελέτης για την ανέγερση του Μνημείου για τον Άγνωστο Στρατιώτη. Ως θέση ανέγερσης ορίστηκε η τοποθεσία μπροστά από την κύρια είσοδο της Βουλής, προς την Πλατεία Συντάγματος.

Στις 9 Οκτωβρίου του 1926 το Υπουργείο Στρατιωτικών με τη διαταγή υπ΄αριθμόν 219188 βράβευσε τη μελέτη του αρχιτέκτονα Εμμανουήλ Λαζαρίδη. Η απόφαση όμως ανέγερσης του μνημείου στη συγκεκριμένη, ανωτέρω, θέση καθυστέρησε επειδή αντιμετώπισε πλήθος αντιδράσεων και διισταμένων απόψεων. Μετά τη σύσταση νέας επιτροπής τον Ιούνιο του 1928 το Υπουργικό Συμβούλιο δέχθηκε τις προτάσεις και τον Απρίλιο του 1929 άρχισαν οι εργασίες. Το μνημείο ολοκληρώθηκε το Μάρτιο του 1932 και τα εγκαίνια έγιναν κατά την Εθνική Εορτή του ίδιου έτους.

5/42 Σύνταγμα Ευζώνων: Στιγμές δόξας και ηρωισμού

Ένα από τα ενδοξότερα Συντάγματα Ευζώνων είναι το 5/42 Σύνταγμα Ευζώνων, το οποίο έχει συνδέσει το όνομα του με στιγμές δόξας και ηρωισμού.

Το 5/42 δημιουργήθηκε το 1912 με έδρα την Λαμία και αποτελείται από 6 τάγματα. Το σύνταγμα πήρε μέρος σε όλες σχεδόν τις μάχες των Βαλκανικών Πολέμων του 1912-13.

Το 1918-19 το «42ο Σύνταγμα Ευζώνων», με διοικητή το Νικόλαο Πλαστήρα, οδηγείται από ξενοκίνητα συμφέροντα στη Ρωσία, για να προσφέρει βοήθεια στο παλιό καθεστώς και να πολεμήσει την Οκτωβριανή Επανάσταση (1917). Στις μάχες στο μέτωπο του Δνείπερου ποταμού, χάθηκαν πολύτιμες ζωές συμπατριωτών μας ευζώνων. Όταν οι Γάλλοι, που παρακίνησαν την εκστρατεία, αποχώρησαν από τη

Ρωσία, το εκστρατευτικό σώμα του στρατηγού Νίδερ, όπου υπαγόταν το «Ευζωνικό», συμπτύχθηκε προς τη Ρουμανία. Από το Γαλάζι της Ρουμανίας διέπλευσε τη Μαύρη θάλασσα, τον Ελλήσποντο και το Ανατ. Αιγαίο και αποβιβάσθηκε στη Μικρά Ασία.

Στην Μικρασιατική Εκστρατεία υπό την Διοίκηση του Νικολάου Πλαστήρα το 5/42 έφτασε στην κορυφή της Δόξας του. Η ηρωισμός και η ορμητικότητα των Ευζώνων έκαναν το 5/42 γνωστό στους Τούρκους με το όνομα Σαϊτάν Ασκέρ (Ασκέρι του Διαβόλου). Κατά την προέλαση του, το Σύνταγμα έφτασε μέχρι το Καλέ-Γρότσο, πέρα από τον Σαγγάριο. Κατά την κατάρρευση του μετώπου το Σύνταγμα υπό την διοίκηση του Πλαστήρα κατάφερε να δώσει μάχες υποχωρώντας σε πλήρη τάξη και μαζεύοντας στρατιώτες από διαλυμένες μονάδες. Με την αντίσταση που προέβαλε στους Τούρκους, έδωσε την ευκαιρία σε πολλούς πρόσφυγες να διαφύγουν.

Επίσης εκείνη την εποχή το Σύνταγμα κυκλοφόρησε και την δική του εφημερίδα, την Φούντα. Η Φούντα πρωτοκυκλοφόρησε χειρόγραφη στις 20 Φεβρουαρίου 1922, εξασέλιδη, σε χαρτί κοινό του γραψίματος, ριγωμένο, με έξοδα του Συντάγματος των Ευζώνων του Πλαστήρα. Ο τίτλος του φύλλου ήταν δίχρωμος με μπλε και κόκκινο μολύβι, ένα φέσι κόκκινο και μπλε μακριά φούντα

Και αν ο Πλαστήρας ως Διοικητής του ηρωικού Συντάγματος, αγαπήθηκε τόσο από τους πρόσφυγες που έδιναν στα παιδιά τους το όνομα του, δεν συνέβη το ίδιο με τον Συνταγματάρχη Δημήτριο Ψαρρό. Ο Συνταγματάρχης το 1942 οργάνωσε το Σύνταγμα για να εναντιωθεί στον φασίστα κατακτητή. Έδωσε πολλές ηρωικές μάχες στα βουνά της Στερεάς Ελλάδος εναντίον του κατακτητή και το Σύνταγμα για ακόμη μια φορά έγινε το «Ασκέρι του Διαβόλου». Αλλά ότι δεν κατάφεραν όμως οι Τούρκοι και οι Βούλγαροι στους Βαλκανικούς Πολέμους, ότι δεν κατάφεραν οι Τούρκοι στην Μ. Ασία και οι Γερμανοί και οι Ιταλοί, το έκαναν οι ίδιοι οι Έλληνες. Το Σύνταγμα είχε τραγικό τέλος από την προδοτική ενέργεια του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ. Ακόμη χειρότερο τέλος είχε ο Συνταγματάρχης Δημήτριος Ψαρρός, αφού βεβήλωσαν το πτώμα του οι «πατριώτες μαχητές του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ».

Στις 17 του μηνός Ιανουαρίου η Εκκλησία μας τιμά την μνήμη του Αγίου Γεωργίου Νεομάρτυρος του εξ Ιωαννίνων. Ο Άγιος Γεώργιος δεν είναι μόνο προστάτης της πόλεως των Ιωαννίνων, αλλά τιμάται και ως προστάτης Άγιος της Προεδρικής Φρουράς, των ενδόξων Φουστανελάδων του Γένους μας που πρωτοστάτησαν στους Εθνικούς αγώνες.

Πηγή ιστορικών κειμένων: **www.proedriki-froura.gr**